

УДК 37.018.46

Михайло ЖУК, Стефан КОСТАНЧАК

СУСПІЛЬНИЙ РОЗВИТОК У ХХІ СТОЛІТТІ: ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ, ТРАНЗИТІВ, ІННОВАЦІЙ

У статті розглядаються проблеми критеріїв розвитку за умов глобалізації, традиційна та інноваційна моделі розвитку, “суспільство знань”, особливості сучасних перехідних процесів, роль інноваційної освіти в забезпеченні трансформаційних процесів і спроможності держави здійснювати соціальні транзити, показуються результати спільних досліджень та практик авторів.

Ключові слова: *глобалізація, суспільний розвиток, традиційне та інноваційне суспільство, соціальні трансформації та транзити, інноваційна освіта, освіта протягом життя.*

Постановка проблеми. Досвід розвитку провідних держав у ХХІ ст. чітко демонструє, що прискорились як темпи суспільного розвитку, так і вияви сучасних його проблем. Все це відбувається в ситуації постійної рухливості та конкуренції центрів світового розвитку, розривів у розвитку різних країн, наростання глобальних кризових явищ, інформаційної революції тощо.

Аналіз актуальних досліджень. Якщо в українській науковій літературі приділяється значна увага аналізу проблем глобалізації в ХХ ст., то вивчення сучасного суспільного розвитку за умов суспільства знань, місця освіти в процесі формування і розвитку інноваційного суспільства і суспільства знань, можливостей скорочення часу на реалізацію сучасних пріоритетів розвитку за рахунок соціальних транзитів та інновацій відстає від потреб дня. У 2009 році найпріоритетнішим напрямком розвитку європейської освіти було визнано розбудову висококreatивної та інноваційної “Європи знань”. Орієнтація на реформування освіти на цій платформі практично дає можливість здійснення транзитів. У цілому проблематика статті співзвучна з дослідженнями таких українських науковців, як В. А. Андущенко, В. Б. Артеменко, С. Ф. Клепко, В. Г. Кремінь, І. А. Медведєв, М. М. Солдатенко, С. О. Терепиший та інші.

Метою статті є дослідження особливостей суспільного розвитку на початку ХХІ ст. та ролі людського капіталу у формуванні інноваційного суспільства й суспільства знань, місця освіти у визначенні сучасного формату людського капіталу і можливостей соціальних транзитів та інновацій як прискорювачів суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу. На думку ряду авторів, уже на початку ХХІ століття ми бачимо, що особливості й тенденції сучасного світового розвитку вимірюються діапазоном з двох основних критеріїв – постійними змінами на глобальному, регіональному й локальному рівнях і ступенем реалізації можливостей, які пов'язані з цими змінами. Соціальний вимір часу сьогодні визначається спроможністю до створення “вікон можливостей” та їх реалізацією. При цьому сутність “вікна можливостей” – спроможність суспільства, еліт, людського капіталу реалізувати потенціал змін (як керованих, так і стихійних) шляхом швидких відповідей тим викликам, які постійно виникають у суспільному розвитку. Темпи змін, що відбуваються в суспільстві, настільки швидкі і багатопланові, що сам розвиток стає одночасно і системним, і асистемним. Старі системи переживають або кризу, або модернізуються, трансформуються, а формування нових підсистем радикально впливає на існування старих. Можна зупинитися на ролі в житті людини і суспільства такої інформаційної підсистеми, як інтернет. У той час, коли одна система продовжує свій традиційний розвиток, інша формує принципово нові пріоритети та орієнтується на результати, які передбачають інтеграцію традиційних і нетрадиційних цілей, ресурсів, результатів. Досить чітко це відображено в матеріалах січневого Сорок першого Всесвітнього економічного форуму в Давосі “Спільні норми для нової реальності” та в доповіді “Глобальні ризики”, що була надрукована напередодні форуму. Ось деякі з них:

- традиційні системи ХХ століття не можуть керувати ризиками ХХІ століття;
- криза перетворюється на постійний фактор сучасного розвитку;
- потрібні нові мережеві системи розпізнання глобальних ризиків до того, як вони перетворяться на глобальну кризу (Роберт Гринхілл);
- відбувається рухливість центрів світового розвитку, своєрідний двошвидкісний розвиток світової економіки, при якому відбувається переміщення політичної й економічної сили з Заходу на Схід та з Півночі на Південь (Клаус Шваб) [7].

За цих умов виграє той, хто найшвидше адаптується до змін, вміє їх випереджати. Саме тому такої актуальності набуває проблема вміння робити транзити шляхом використання аналогової діяльності та спроможності до інновацій, як принципово нових пріоритетів менеджменту, діяльності, технологій, ресурсів, результатів. Приклад КНР сьогодні демонструє ефективність такого менеджменту.

Світ дуже швидко змінюється, і кожна політична еліта несе відповідальність перед своїм народом за те майбутнє, яке буде мати кожна держава та її статус у світі. Сьогодні замало декларувати свої пріоритети – потрібно бути адекватним часу і реалізовувати свої програми на

практиці. Найбільш чітко це виявила глобальна фінансово-економічна криза кінця 2008 року. Затяжною вона стала там, де відсутня чітка стратегія розвитку, а економіка зорієнтована на сировину й напівфабрикати. Світова криза загострила питання про реалізації потенціалу розвитку кожної країни. При цьому вихід із кризи пов'язаний не з поновленням докризового стану, а зі спроможністю до прискореного розвитку, інноваційного потенціалу суспільства. Виграє той, хто орієнтується на нові напрямки і нові рішення.

Сьогодні існує багато критеріїв типології суспільств. Але авторам найбільше імпонує підхід розподілу за критеріями інноваційності. Всі держави за принципами, моделями розвитку можна розподілити на дві великі групи. Перша – традиційна модель розвитку. До неї входять держави, що орієнтуються на традиційну модель розвитку, традиційні можливості розвитку і, відповідно, економіку зразка 60–70 років ХХ ст. В основі їх розвитку – сировинна економіка, яка не потребує великих технологічних новацій. Відповідно до цього вона не потребує і креативної робітничої сили, бо її достатньо базово підготувати один раз і потім інтегрувати у виробництво. При цьому і освіта переважно є репродуктивною. Друга – інноваційна модель розвитку, до неї входять держави, які спираються на сучасні інноваційні цінності і живуть на межі “інформаційного суспільства” (більше 50 % валового продукту створюють вкладення в інформаційно-аналітичні, наукові структури та мережі, а не самі технології, зміна яких є продуктом діяльності цих вкладень) та “суспільства знань” (при якому формування знань та їх технологічної реалізації дозволяє постійно бачити як нові проблеми та рішення, так і нові аспекти традиційних проблем).

Ключовою умовою суспільних змін стає сама людина, її компетенції, знання, креативність, спроможність до лідерства, роботи в команді, готовність до крос-культурних взаємодій. Відповідно і мета освіти – сформувати таку людину; саме тому зараз у науковій літературі провідних держав давно використовується термін “людський капітал”, бо саме скільки вкладається в розвиток людини, стільки буде і проривів у суспільному розвитку. А тут потрібна інша модель освіти, яка дозволяє орієнтуватись в усій багатогранності можливостей і змін – партнерська, випереджаюча освіта. Цікаво, що в період світової фінансової кризи наприкінці 2008 року американська Національна аналітично-розвідувальна рада (National Intelligence Council) оприлюднила доповідь “Всесвітні тенденції у 2025 році – Світ, що змінився” (Global Trends 2025 – a Transformed World). У документі здійснено спробу прогнозу основних тенденцій розвитку сучасного світу. Окрему увагу приділено питанням освіти. Як наголошують автори доповіді, зі зростанням транскордонної природи сучасного бізнесу та ринку праці освіта перетворилася на

“ключову детермінанту” економічних результатів та потенціалу країн світу. У 2025 році рівність можливостей і доступність середньої й вищої освіти стане ще важливішим критерієм того, наскільки успішно те чи інше суспільство рухається інноваційними сходинками”, зазначають автори дослідження [8].

Хотілося б порівняти рівень розробленості проблеми “суспільства знань” в Україні з іншими державами. Ми використали найпростіший тест – зробили запити українською, російською, англійською мовами в “Google”. Ось відповідні результати: “суспільство знань” – 1 380 000 джерел, “общество знаний” – 17 000 000 джерел, “society of knowlidge” – 716 000 000 джерел.

Незаперечним фактом є те, що сьогодні найбільші можливості для розвитку закладає інноваційна модель розвитку, в основі якої лежить високий рівень інвестування в людський капітал. Інновації й готовність до їхньої розробки і впровадження перетворюється в ключовий момент суспільного прогресу. Ті країни, які сформували систему стимулювання інноваційної діяльності, сьогодні демонструють здатність до швидкого й ефективного менеджменту як за умов кризи, так і за умов стабільного розвитку. Напевно, Японія, інтегрувавши стратегію економічного прориву з державною програмою розвитку людини, показала основний пріоритет нового розвитку – перетворення освіти на ключовий показник готовності людського капіталу до залучення все нових і нових можливостей для власної й суспільної самореалізації. Саме з “японського економічного дива”, мабуть, почалося чітке усвідомлення того, що сьогодні називається “суспільством знань”, “економікою знань” і базується на інноваційній здатності суспільства до самовдосконалення.

Ключовим критерієм розвитку держави стає спроможність до інноваційного розвитку. Зростаюча потреба в інноваційній діяльності, готовності реалізувати себе за умов постійних змін і вміння створювати ці зміни потребує критичного, креативного мислення, технологій лідерства (здатності напрацьовувати нові підходи до аналітики й рішення практичних завдань), корпоративної взаємодії як системи мотивованої комунікації. Саме тому постсоціалістичні країни Східної і Центральної Європи при інтеграції до ЄС дуже швидко почали реформуватися в напрямку сучасної економічної й соціальної моделі розвитку.

Особливість трансформаційних процесів на пострадянському просторі проявляється не тільки в прагненні впровадити нові пріоритети організації суспільства (наприклад, ринкові відносини, демократія), але й у тому, що самі ці пріоритети постійно модернізуються. Отже, мало бути країною з ринковою економікою, потрібно бути країною з ринковою економікою другої декади XXI століття. Саме тому багато країн,

що бажають реформ, виявляються в стані ловців лінії обрію, називаючи бажане дійсним. Бо поки вони нібито наблизилися до бажаного – воно вже радикально змінилось.

Саме тому за сучасних умов особливої ваги набувають транзити, які дозволяють у прискореному режимі використовувати “вікна можливостей” через застосування досвіду в його найсучасніших проявах. Інтеграція, взаємозалежність і взаємовплив подій і явищ на глобальному, регіональному і локальному рівнях породжують як нові форми взаємодії, партнерства, так і нові напрямки конкуренції між традиційними і новими центрами світового й регіонального розвитку. Для держав, що розвиваються, дуже гостро стоїть питання про їх місце у світовому і регіональному поділі праці, статус на споживчому ринку, моделі та сутності національної безпеки. Для перехідних суспільств особливого значення набуває їх спроможність адаптувати найсучасніший досвід здійснення трансформаційних інновацій, модернізації економічних, соціальних, культурних систем для прискорення процесів виходу на інноваційні моделі розвитку. Мова йде про вивчення та запровадження через реформи саме сучасного досвіду, сучасних тенденцій розвитку інноваційного суспільства. Знову зробимо пошук в інтернеті: “інноваційне суспільство” – 800 000 ресурсів, “инновационное общество” – 1 670 000 ресурсів, “innovation society” – 175 000 000 ресурсів.

Сучасний розвиток передбачає, на думку авторів, спроможність суспільства зосередитися на таких пріоритетах у суспільному менеджменті та менеджменті кожної сфери суспільного життя (сьогодні їх розуміння і реалізацію формують освіта, наука, практика) [1–6]:

- спроможність до розробки та практичного запровадження нових підходів, структурних інновацій, які змінюють весь потенціал можливостей розвитку. А це, у свою чергу, передбачає вміння визначити пріоритетність проблем розвитку, інтегрувати цілі, ресурси, результати. Мова йде про формування нової концепції суспільного розвитку та взаємодії влади, політичних сил, електорату, які спрямовані на запровадження сучасних підходів визначення реального потенціалу суспільства та напрямків, які дозволять максимально швидко й ефективно визначити точки прикладання зусиль та визначення місця у світовому розподілі праці. Інноваційна модель розвитку передбачає потребу в постійному оновленні державних управлінських стратегій, системи громадського та електорального вибору, співпраці влади, бізнесу, 3-го сектору, формування цивілізованого соціально-політичного, економічного та культурного інформаційного середовища;

- використання накопиченого досвіду у формі транзитів. Сучасне інформаційне суспільство дозволяє максимально швидко знайти не тільки точки принципово нової діяльності, а й успішної діяльності інших по запровадженню ефективних моделей досвіду, і насамперед держав, близьких за рівнем проблем і моделей їх рішень. Наприклад, у цьому аспекті для України дуже цікавим є досвід Польщі. Запровадження сучасних галузей і технологій, підходів до підготовки робочої сили та адекватності системи освіти й науки сучасним стандартам продемонструвала програма модернізації Китаю. Дуже цікавим є досвід кластерів у Скандинавії в 70–80 рр. ХІХ ст., які об'єднали для пошуку моделей ефективного розвитку регіонів, що почали відставати в темпах розвитку, місцеву владу, бізнес та освітньо-наукові центри (місцеві університети). Унікальним є досвід податкового стимулювання щодо запровадження у виробництво наукомістких технологій, який успішно апробував себе у Фінляндії. Дуже цікава практика формування системи університетів “третього віку” (для осіб після 45 років), інноваційних університетів у Росії;
- спроможність до міжкультурного діалогу та крос-культурних взаємодій. При цьому слід підкреслити, що даний напрямок відображає як потребу визначення свого місця та місця своєї культури за умов, коли глобалізація впливає на формування культурних пріоритетів та універсалій, носіями яких є ті країни, що найбільше впливають на її розгортання. Мова йде про пошук нового формату взаємодії цінностей, норм, традицій, в якому інтеграція досягнень інших не призводить до втрати “власного обличчя”. Але при цьому потрібно і бачити потребу нового формату соціальної культури суспільства, в якому реально неможливо досягнути успіху без збалансованості політичної, економічної, інформаційної, освітньої, міжетнічної культури при формуванні особистості, соціальної групи, еліти. Інновації саме і починаються там, де відбулося пересічення культур.

Сьогодні мова йде про інший формат самої освіти, коли освітні заклади перетворюються з центрів передачі знань на осередки дослідницької діяльності та виробництва нових знань. У наші дні неможливо передати знання для всіх життєвих ситуацій, в яких опиняється людина. Саме тому змінюється сама філософія освіти. В її центрі стоїть спроможність людини адаптуватися до постійних змін. Сучасний світ є світом мобільності, в якому зростає роль компетенцій, якими володіють люди. Старі професії застарівають, натомість народжуються нові спеціальності і нові перспективи, для яких ще бракує навичок та освіти. Світ, що стає дедалі швидшим, вимагає належної відповіді освіти. Сучасна освіта не

може обмежуватися лише наданням людині окремої “спеціальності” з чітким набором знань і текстів. Із врахуванням того, наскільки швидко змінюється зміст освіти відповідно до темпів подвоєння інформації (за даними ЮНЕСКО, сьогодні воно відбувається менше, ніж за 5 років), традиційна освіта стає застарілою вже на момент її здійснення, відстаючи від реального інформаційного попиту суспільства. Саме тому відповіддю на ці виклики є переорієнтація на освіту протягом життя.

З 2008 року, за версією Європейської асоціації університетів (European Association of Universities, EUA), освіта протягом життя передбачає (Charter on Lifelong Learning) надання доступу до неї більшій кількості студентів різного віку та з різними професійними запитамі. Як відомо, навчання освіти протягом життя (lifelong learning, LLL) – один із ключових пунктів Лісабонської стратегії розвитку. Воно забезпечує людині не лише змогу особистого зростання, а й високий рівень соціальної адаптації і попит на неї на ринку праці. “Розширення доступу до вищої освіти не означає прийому до університетів студентів низького рівня. Воно означає надання можливості студентам з різними цілями і запитамі здобувати відповідні знання і тим самим сприяти суспільному розвитку”, – зазначається в хартії Європейської асоціації. Хартія закликає європейські університети працювати над створенням цільових індивідуальних програм навчання, а також робити освітній процес більш гнучким та креативним з метою заохочення дорослих людей здобувати подальшу освіту. Укладачі хартії також закликали уряди європейських країн не чинити законодавчих перепон навчанню протягом життя [9]. При цьому наявні освітні стратегії вже зараз активно вдосконалюються.

Сьогодні ключовою позицією в освіті стає не сам факт передачі знань від викладача до студента, а формування такої системи їхньої взаємодії, при якій можливо як створення нових знань, так і формування нових технологій їхнього практичного застосування. У свою чергу, це неможливо на основі традиційних репродуктивних моделей освіти. Необхідні нові стратегії і нові технології взаємодії. Сьогодні особистість перебуває в просторі постійних змін, виникнення якісно нових проблем, які їй слід вирішувати. Нині потрібно не передати певну суму знань, а сформувати середовище, в якому студент навчиться й синтезувати знання, і створювати нові, проводити дослідження та розробляти власні технології вирішення конкретних проблем. Отже, така постановка питання вимагає формування нових інтелектуальних і технологічних компетенцій. Випускник університету повинен уміти працювати в системі проектних технологій і командної взаємодії, розробляти ефективні інноваційні проекти й уміти використати ефективні транзити сучасного досвіду.

Це потребує інноваційної освіти. На нашу думку, її завданнями є:

- підготовка до життя молоді як успішних, конкурентоспроможних менеджерів власного успіху (як фахівців, так і активних громадян демократичного суспільства);
- формування світоглядних основ розуміння глобальних проблем, перспектив і можливостей “суспільства знань”, “інформаційної економіки”. Одним із напрямків є розуміння співвідношення знань та інформації. Вміння створювати власні інформаційні ресурси;
- закріплення навичок критичного, креативного мислення, спроможності до освіти протягом життя;
- адаптація особистості до використання проектних та інформаційних технологій, командної взаємодії, розбудови партнерства та реалізації власних і партнерських проектів;
- забезпечення розуміння основ інноваційної діяльності та вміння розробляти проекти по її запровадженню, знаходити партнерів і ресурси;
- формування розуміння потенціалу партнерства та розробки партнерських проектів на міжнародному, національному, регіональному рівнях, рівні громад при вмінні пошуку джерел фінансування. Формування навичок участі в міжнародних освітніх програмах та проектах;
- закріплення толерантності, готовності до крос-культурного діалогу та транзитів, забезпечення високого рівня мовної підготовки;
- створення ефективної сучасної системи перепідготовки (постійної, локальної, дистанційної), яка не тільки констатує досягнення на момент її проходження, а й випереджає ситуацію по ознайомленню з ресурсами, моделями досвіду, формуванню відповідних навичок.

Залучення українських викладачів і дослідників до сучасних стандартів передбачає пошук нових форм співпраці. У цьому аспекті автори мають певний досвід у використанні телекомунікаційних проектів. Тільки за 2010–2011 навчальний рік ними було підготовлено й проведено ряд наукових телеконференцій. Спільно з Інститутом “Філософії освіти і права” СВ РАН (координатори – доц. М. Жук, Україна, проф. Н. В. Наливайко, Російська Федерація, за активної участі проф. Ст. Констанчака, Польща) реалізується проект міжнародної наукової телеконференції “Інноваційна освіта як фактор розвитку людського капіталу за умов суспільства знань” [1]. Спільно з Інститутом філософії Зеленогурського університету під час проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю “Інноваційні освітньо-виховні стратегії в сучасному світі: змістовний та технологічний аспекти” (Суми, СОШПО) було організовано міжнародну наукову телеконференцію проф. Ст. Констанчака “Сучасні підходи до філософії виховання: польський досвід” (координатори – доц. М. В. Жук,

проф. Ст. Констанчак, Польща), 17.11.2010. Традицією є проведення телеконференцій під час I–IV міжнародних науково-практичних конференцій “Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій” (ідея і координація доц. М. В. Жука), 2008–2011 рр.

У 2011 році під час роботи конференції за технічної підтримки Сумського державного університету було проведено багатоканальну міжнародну наукову телеконференцію вчених з Російської Федерації (Москва, Санкт-Петербург, Новосибірськ, Томськ, Брянськ), Польщі (Зелена-Гура), України (Суми, Івано-Франківськ, Харків, Київ) “Інновації та транзити в освіті й суспільстві – пошук рішень в асистемному світі”, а також окремі телеконференції: International scientific teleconference “Global leadership: a case study in Ukraine”, dr. Boyd Johnson, chairman of the department of the doctoral program in organizational leadership at Indiana Wesleyan university (Indiana, USA), “Інтеграція України в європейське дослідницьке співтовариство: стан і перспективи” (Л. І. Нікіруй, кандидат фізико-математичних наук, доцент, експерт регіонального контактного пункту РП7), “Проблема логістики в українській науці. Інструменти її вирішення, які пропонуються науковою соцмережею Science-Community.org” (Є. Мележик, Україна), International scientific teleconference “Education for sustainable development – in view of challenges of modernity” (PhD Elzbieta Struzik, University of Silesia Faculty of Social Sciences Institute of Philosophy Poland), “Роль польсько-мовних видань у транскордонній комунікації: приклад “Нової України” та “Глобальної політики” (проф. Я. Мокляка, (Ягеллонський університет, Краків, Державна вища східноєвропейська школа, Перемишль, Польща).

Висновки. Сучасною платформою розвитку суспільства, спроможного давати відповіді викликам глобалізації, є інноваційне суспільство та суспільство знань. Нинішній розвиток здійснюється в межах діапазону: інновації – традиції, зміни – можливості. Рівень розвитку кожного суспільства сьогодні залежить від готовності людського капіталу реалізовуватися за умов змін та вміння зміни створювати. Найбільш ефективним менеджментом для держав, що розвиваються, є стратегічна орієнтація на інноваційну діяльність і спроможність швидкого використання досвіду інших у формі соціальних транзитів.

Література

1. Жук М. В. Инновационное образование как фактор развития человеческого капитала в условиях общества знаний / М. В. Жук, Н. В. Наливайко, Е. А. Пушкарёва // Философия образования. – № 2. – Новосибирск, 2010. – С. 253–271.
2. Жук М. В. “Образование в XXI веке: поиск приоритетов” / М. В. Жук, Ст. Констанчак, Б. Чойска “// Кросс-культурный подход в науке и образовании. – Новосибирск : МОУ ДОВ ГЦРО, 2010. – Вып. 5. – С. 143–148.
3. Konstanczak S. Unifikacja kulturowa w edukacji / S. Konstanczak, M. Zuk // Filozofia słowianska a tożsamość europejska, pod red. W. Ślomskiego / wyd. WSiFiZ. – Warszawa, 2010. – S. 145–150.

4. Konstańczak Stefan. Globalizacja jako wyzwanie dla filozofii wychowania / Stefan Konstańczak, Michail Žuk // *Facere veritatem in caritate*, Podkowa Lesna, 2009. – S. 165–170.
5. Žuk Michail. Procesy globalizacyjne jako wyzwanie dla systemów oświatowych oraz stymulator wzrostu potencjału innowacyjności w edukacji / Michail Žuk, Stefan Konstańczak // *Humanistika wobec wyzwan wielokulturowości i cywilizacji ryzyka*. Radakcja naukova : Mila Kwapiszwska-Antas. – Slupsk, 2010. – S. 146–153.
6. Zhuk M. Lifelong learning as a factor of modern innovative breaks / M. Zhuk // *Information Technologies in Education for All. Proceedings ITEA – 2009 Ukraine, IRTC/ 24–26 November 2009*. Edited by Gritsenko V. – Kyiv, 2009. – С. 466–470.
7. Загоруйко Юлия. Давос-2011 : новые реалии посткризисного мира // *Зеркало недели*. Украина. – № 3. – 28 января 2011 / Юлия Загоруйко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zn.ua/POLITICS/davos-2011_novye_realii_postkrizisnogo_mira-74267.html#article
8. Європейська асоціація університетів оприлюднила хартію про ціложиттєве навчання // Європейський освітній портал. 03.11.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eu-edu.org/news/info/87>
9. У 2025 році вища освіта буде ключовим чинником економічного розвитку. / Європейський освітній портал. 25.11.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eu-edu.org/news/info/113>
Отримано 01.02.2012

Summary

Zhuk Myhailo, Konstanczak Stefan. Social Development in the XXI Century: Educational Potential of Transformations, Transits, Innovations.

Article deals with the problems of criteria of development in terms of the process of globalization. Traditional and innovative model of development, “Knowledge Society”, special features of modern transients, the role of innovative education in maintenance of transformative processes and ability of the government to carry out social transits is shown. The results of collaborative research of authors are put into life.

Keywords: globalization, social development, traditional and an innovative society, social transformations and transits, innovative education, life-long learning.

УДК 130.122:17:111

Алла ЗАЛУЖНА

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ ВИМІР ЖИТТЄВОГО СВІТУ ЛЮДИНИ В НОВІЙ ОНТОЛОГІЧНІЙ РЕФЛЕКСІЇ ХХ СТ.

У статті розкривається проблема життєвіту як світу людини та мовної реальності в контексті нової онтологічної переорієнтації філософії ХХ ст. На основі феноменологічно зорієнтованої герменевтичної традиції та праць М. Бахтіна відстежено інтертекстуальні параметри життєвого світу, які, на відміну від феномена децентрації суб'єкта в постмодерному дискурсі, обумовлюють посилення акцентів на ролі творчої індивідуальності автора.

Ключові слова: життєвий світ, культура, мова, людина, інтерсуб'єктивність, інтертекстуальність.